

'ל"ג בעומר

בהלכה ואגדה'

~עובדות, הנהגות, מעלת היום, הלכות, מאמרים – מרתק במיוחד!!!

לקח טוב

כניסת שבת	צאת שבת	ר"ת
20:41	19:50	ירושלים
20:38	19:48	תל-אביב

העלון מוקדש: לע"נ: אסתר בת שרה למשפ' בצון ע"ה. וכן אליהו יונה בן סבריה ז"ל. ולהצלחת ציון בן אסתר הי"ו. ומשה גיולה הי"ו. וכן יעקב משה הי"ו. ולזרע של קיימא לחנה בת בתיה הי"ו. ולרפואת כוכבה בת אסתר בתושח"י. וזיווג הגון: לנדב בן מעיין מלכה הי"ו

להקדשת העלון: 054-843-7476

שנה שלישית
יו"ל ע"י ק"ק ביהכנס"ס "כורש"
רח' יוסי בן יענזר 36 ירושלים

רב אורח

דבר הרב

התורה מחנכת לשליטה על הרגשות'

מאת הרה"ג רבי משה קלוזן שליט"א רב שכונת קטמון

'כיצד ניתן לאהוב את הטני כמוני?'

מאת הרה"ג רבי דוד אטדגי שליט"א

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ד' אל-יקכם. וכתב רש"י: קדשים תהיו - הוו פרושים מן העריות ומן העבירה. מהי מצות הקדושה ומהו הנימוק "כי אני ד' אל-יקכם"? לפי ביאורו של רש"י - המשמעות היא: היו אנשים חזקים השולטים ברגשותיכם, והמנעו מלעשות פעולות אסורות לפי התורה ובפרט בדברים הנוגעים לעריות. וכדי להקל בעיניכם את המשימה - דעו כי אתם חלק אלוך ממעל ואתם מסוגלים להשת"ט על כוחות הגוף. היו בני הורין להחליט ולבצע מה שבאמת טוב לכם ע"פ הוראות השכל, ואל תהיו כסוס כפרד הנמשכים אוטומטית אחרי רצונות הגוף.

בפרשתנו מוצאים אנו בתחילה את הציווי הנודע והשגור בפי כל, "ואהבת לרעך כמוך אני ה'" (י"ט, י"ח). ובפשטות ביאור הציווי הוא, לאהוב את השני באותה מידה בה אתה אוהב את עצמך... אומנם בהנחה וזהו ציווי התורה הוא דבר קשה מאוד להבנה ובכלל ליישום, כיצד יתכן לצוות אדם לאהוב את חברו בדיוק באותה מידה בה הוא אוהב את עצמו?

נראה בפרשתנו דוגמא נוספת לרעיון זה: לא תקלל חרש האיסור שלא לקלל ולנבל את הפה - מושרש היטב ביהדות, וכל מורה הורה ומחנך מדר-גיש ומשנן חזור ושנן את חומרת הנושא, עד שבס"ד בקרב מחננו כמעט ללא יוצא מן הכלל שומרים מאד על טוהר הלשון. מפתיע מאד שכאשר שר אנו בודקים את מקורות האיסור בתורה, אנו רואים שבפרשת הש"בוע נצטיינו (קדושים פרק י"ט פס' טז) - "לא תקלל חרש ונשיא בעמך לא תאור", כאשר האיסור נאמר בעיקר כלפי חרש, ולא נאמר מפורשות כלפי כל אדם.

ובדברי הרמב"ן בפירושו על התורה, מוצאים אנו צהר להבנת ציווי התורה הקדושה, וזה לשונו הטהורה, "וטעם ואהבת לרעך כמוך - הפלגה, כי לא יקבל לב האדם שיאהוב את חברו כאהבתו את נפשו, ועוד שכבר בא רבי עקיבא ולמד חייך קודמין לחיי חבריך (ב"מ סב א), וכוונת הרמב"ן, כמו ששאלנו בתחילה שלא יתכן שאכן תצווה התורה לאהוב את חברך כמו אהבת עצמך, וביותר שהרי כבר מצאנו שחיי אדם קודמים לחיי חברו, ואם כן בוודאי שאינם עומדים באותה שורת סדרי העדיפויות. ועל כן מבאר הרמב"ן, "אלא מצות התורה שיאהב חברו בכל ענין כאשר יאהב את נפשו בכל הטוב. וכו'.

אלא שב"ספרי" למדו: 'איך לי אלא חרש מנין לרבות את כל האדם? תלמוד לומר, בעמך לא תאור'. אם כן למה נאמר חרש? מה חרש מיוחד שהוא בחיים יצא המת שאינו בחיים". והדבר טעון ביאור, מדוע התור-רה הבטאה דוק כך, ולכאורה אדרבה יותר גרוע לקלל אדם השומע חרפתו ונעלב מאשר חרש שממילא אינו שומע כלום?

יסוד גדול מלמדנו הרמב"ם ז"ל בספר המצוות (מצוות לא תעשה שיז) וז"ל שם: והבן ממני ענין אמרו חרש מה הוא? וזה כי הנפש כשהתנועה לנקום מן המזיק לפי צורת ההזק הקיימת בדמיון - הנה לא תסור מתנועתה עד שתגמול למזיק לפי צורת ההזק הרשומה בדמיון, וכאשר שילמה לו גמול תנוח אותה התנועה ונעדרת אותה הצורה מן הדמיון. ופעמים תשלמהו גמול בקללה ובחרופין לבד ותנוח בדעתה כשי-עור מה שהגיע למזיק מן ההזק באותם המאמרים והחרוף.

ולבארת דבריו על בוריים נביא את הסברו של הרש"ר הירש שהלך בדרך ביאור הרמב"ן, וביאר שבציווי התורה לא נאמר כאן: ואהבת "את רעך" - כלשון הכתוב בכל מקום (להוציא פסוק לה, המקביל לפסוק שלנו); ואילו כך הייתה כותבת התורה היה מדובר כאן באהבת אישיותו של האחר; והיה חובה עלינו להשוות אהבה זו לאהבת עצמנו; ואין להעלות על הדעת קיום דרישה כעין זו. שהרי קירבה בין הנפשות, המצויה רק בין אנשים מעטים. וכמו שדוד מצא לו ריע כיונתן; ועל אהבתם הוא אומר: "ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד ויאהבהו יהונתן כנפשו" (שמואל א' יח, א). אולם נאמר כאן: "ואהבת לרעך כמוך"; ו-"לרעך" איננו אישיותו של השני, אלא כל התנאים הקובעים את מעמד חייו - לטוב או למוטב. לאלה נכוון את אהבתנו; נדרוש שלומו וטובתו, כדרך שאנחנו דורשים את טובת עצמנו; נשמח באושרו ונתעצב בצער, כאילו אירעו בדברים לנו; בשמחה נתרום לשלומו - כאילו היה מדובר בשלומו; נרחיק מעליו צער, כאילו נקיים סכנה לנו (השווה פ' בראשית ג, יז). זו דרישה, שנוכל לקיים אותה ביחס לכל אדם - אפילו אין

כל קירבת נפש בינו לביננו. ועל כן מסיימת התורה את הציווי ב"אני ה'", שזהו ציווי ה' לאהוב את השני ללא שום שיקולים ולדאוג לו משל היה זה הוא בעצמו.

באותה מידה על האדם מוטל שכאשר עומדים לפניו שתי ברירות או לדון את חברו לכף זכות או לדונו לכף חובה, יש לו לחשוב מה היה רוצה שיחשבו אחרים אילו היה הוא באותו מקרה, וכמו שהיה רוצה שיתבוננו בצד הטוב ולא בצד הרע כמו שאנשים נוטים להסתכל, כך עליו לדאוג בחברו את המעלות הטובות ולדונו לכף זכות, וכמו שמביא רבינו בחיי בספרו חובות הלבבות (שער ו - שער הכניעה פרק ט), סיפור על חסיד אחד שהלך עם תלמידיו ברחוב ונתקלו בנבלה מסרחת של כלב, ומייד אמרו כמה מסרחת נבילה זו וריחה נורף למרחוק, ודיברו בגנותה, אמר להם הרב כנגדם, כמה יפות שיני אותה נבילה ולבנות הן, והתלמידים ששמעו כן, הבינו מייד כוונת רבם, שנתן להם מוסר בעקיפין, משום שהיה להם לראות את המעלות שיש באותה נבילה ולא את החסרונות, ואם כך אומר רבינו בחיי "כיון שהוא גנאי לספר בגנות כלב מת, כ"ש באדם חי, וכיון שהוא טוב לשבח נבלת כלב בלובן שניה, כ"ש שהוא חובה לפי זה לשבח אדם משכיל ומבין".

משום שכשאדם מרגיל את עצמו למצוא את החסרונות בכל דבר כך ישוב לו ויהפוך להרגל לדבר אף על בני אדם כן, ועל כן בכל דבר יש לו למצוא את המעלות הטובות, וכך יהפוך אצלו לדבר שבטבע. להבין את חשיבות ציווי התורה לאהוב את השני, מוצאים אנו את דבריו המפורסמים של רבי עקיבא: "וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךְ - זה כלל גדול בתורה" (ויקרא י"ח, י"ח, ספרא שם, ירושלמי נדרים ט, ד). ושומה עלינו להבין מדוע בחר רבי עקיבא דווקא במצווה זו מכל שאר המצוות שבתורה עד שרק עליה אמר: "זה כלל גדול בתורה". וכי מצוות שבת אינה חשובה ממנה? והאם מצוות טלית ותפילין אינן חשובות כמותה? מהו הכלל הגדול המקופל במצוות ואהבת לרעך כמוך, שמתוך כל המצוות בחרה רבי עקיבא ואמר עליה שהיא כלל גדול בתורה? ועוד יש להבין מהי התוספת של רבי עקיבא "כלל גדול", וכי אם היה הוא כלל קטן, לא היה

זמנים בהלכה לימות השבוע

תל אביב	ירושלים	עלות השחר
04:39	04:33	זמן טלית ותפילין
04:47	04:41	נץ החמה
06:05	05:59	סוף זמן קיש הנריא
09:19	09:15	חצות יום ולילה
12:39	12:37	סניח גדולה
13:12	13:11	סילג המנוחה
18:11	18:12	סקיטה
19:18	19:20	צאת הכוכבים
19:34	19:36	

משום שכשאדם מרגיל את עצמו למצוא את החסרונות בכל דבר כך ישוב לו ויהפוך להרגל לדבר אף על בני אדם כן, ועל כן בכל דבר יש לו למצוא את המעלות הטובות, וכך יהפוך אצלו לדבר שבטבע.

להבין את חשיבות ציווי התורה לאהוב את השני, מוצאים אנו את דבריו המפורסמים של רבי עקיבא: "וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךְ - זה כלל גדול בתורה" (ויקרא י"ח, י"ח, ספרא שם, ירושלמי נדרים ט, ד). ושומה עלינו להבין מדוע בחר רבי עקיבא דווקא במצווה זו מכל שאר המצוות שבתורה עד שרק עליה אמר: "זה כלל גדול בתורה". וכי מצוות שבת אינה חשובה ממנה? והאם מצוות טלית ותפילין אינן חשובות כמותה? מהו הכלל הגדול המקופל במצוות ואהבת לרעך כמוך, שמתוך כל המצוות בחרה רבי עקיבא ואמר עליה שהיא כלל גדול בתורה? ועוד יש להבין מהי התוספת של רבי עקיבא "כלל גדול", וכי אם היה הוא כלל קטן, לא היה

לא תקום ולא תטור

לא תקום ולא תטור את בני עמך ואֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ אֲנִי ה' (ויקרא פרק יט, יח)
 איזהו נקימה ואיזהו נטירה | לא תקום - אמר לו השאילני מגלך. אמר לו לאו. למחר אמר לו השאילני קרדומך. אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך. אמר לו לאו. למחר אמר לו השאילני מגלך. אמר לו הא לך ואיני כמותך, שלא השאלתני. זו היא נטירה, שנוטר האיבה בלבו אף על פי שאינו נוקם (רש"י).
 וביאר החזקוני חזקוני לא תקום, במעשה. ולא תטור, במחשבה. וכן פירש הרשב"ם לא תקום - לגמול לו רעה תחת רעה: ולא תטור - אפילו בלבבך, אלא עבור על מידותיך:

כתב הרמב"ם (דעות ז, ח), הנוקם מחבירו עובר בלא תעשה, שנאמר: לא תקום. ואע"פ שאינו לוקח עליו, דעה רעה היא עד מאד, אלא ראוי לו לאדם להיות מעביר על מדותיו על כל דברי העולם שהכל אצל המבינים דברי הבל והבאי, ואינן כדי לנקום עליהם. וכו' אלא כשיבוא לו לשאול יתן בלב שלם ולא יגמול לו כאשר גמלו, וכן כל כיוצא באלו. וכן אמר דוד בדעותיו הטובות 'אם גמלתי שולמי רע ואחלצה' וגו'. וכן כל הנוטר לאחד מישראל עובר בלא תעשה, שנאמר: 'ולא תטור את בני עמי' וכו', אלא ימחה הדבר מלבו ולא יטרנו, שכל זמן שהוא נוטר את הדבר וזוכרו יבא לנקום לפיכך הקפידה תורה על הנטירה עד שימחה העון מלבו ולא יזכרו כלל. וזו היא הדעה הנכונה שאפשר שיתקיים בה יישוב הארץ, ומשאם ומתנם של בני אדם זה עם זה.

הנוקם עובר על שני לאווים | כתב החפץ חיים: ואם נוקם עובר על הלאו 'לא תיקום' וגם על הלאו 'לא תטור', שאם נקם ודאי נטר. ונטירה איסורה בלב היא, שנוטר הטינה בלבו, גם אם אינו אומר לו מאום (ח"פ פתיחה לאוין ח-ט. ושם בכמ"ח מבואר שהלאוין נאמרו גם על שאר ענינים, ולא דוקא בממון).

קשה להמלט מעונן זה | כתב המסילת ישרים (פרק יא), "גם השנאה והנקימה קשה מאד לשימלט ממנה, כי האדם מרגיש מאד בעלבונותיו ומצטער צער גדול, והנקמה לו מתוקה מרוב, כי היא מנוחתו לבדה. על כן לשיהיה כחוח לעזוב מה שטבעו מכריח אותו ויעבור על מדותיו, ולא ישנא מי שהעיר בו השנאה, ולא יקום ממנו בהזדמן לו שיוכל להנקם, ולא יטור לו, אלא את הכל ישכח ויסיר מלבו כאילו לא היה, חזק ואמיץ הוא. והוא קל רק למלאכי השרת שאין ביניהם המדות הללו, לא אל שוכני בתי חומר אשר בעפר יסודם. אמנם גזרת מלך היא", ו"כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו" (וימא פז).

צער הגוף | נחלקו הראשונים אם איסור לא תקום נאמר דוקא בדבר שבממון. ולא בצער הגוף: דעת המאירי נקימה ונטירה בכל ענינים שבממון אסורה, "אבל כל שציער את חבירו בגופו הן בהכאה הן בקללה הן באיזה צד של קלון, אם האחר מפייסו כראוי לו אף הוא ראוי למחול מלב ומנפש שכל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו, ואם הלה אינו מפייסו מותר לו בנקימה כל שרואה בה מקום וכו"כ רבינו יונה בשע"ת (שע"ת ש"ג לח), "ואמרו רז"ל כי אזהרת הנטירה על דבר שבממון, אבל על דברי גאווה וכוז ורדישת רעה מותר לשום הדברים על לבו. וכו"כ היראים (קנז) והסמ"ג (ל"ח יא-יב) וסמ"ק (קל-קלא) דאיסור לא תקום ולא תטור הוא רק בממון. ורע"ב רמ"א ח"מ שפת, זו. אך החינוך (רמא) סובר שאפילו בצער הגוף עובר על "לא תקום ולא תטור", וכן משמע ברמב"ם (דעות פ"ו) שלא חילק בזה בין ממון לצער הגוף. וכך מדויק מלשונו בסה"מ (שד) שכ' "או יכאיבהו כמו שהכאיבו", והח"ח (פתיחה לאוין באמ"ח ח-ט, ובכמ"ח) פסק לחומרא משום דספק דאורייתא לחומרא.

נקמה המותרת | כתבו הפוסקים שאם מטרת הנוקם לחנך וללמד איך אחרים מרגישים במ"צבים אלו, אין לה שם נקמה והיא מותרת. וכגון אדם שלא לוקח ברכו אחרים, כולל שכניו ומיודעיו, הן בימות החמה והן בימות הגשמים. ואירע שהתקלקל רכבו, יש להתיר לשכניו להתעלם ממנו, אם המטרה ללמדו מוסר ודעת, מה אחרים מרגישים במצב זה, ועל ידי כך יתרכך לבו לסייע לזולתו. (שו"ת לב אברהם וינפלד, קכט, אשל אברהם מהר"ת סימן קנז, תשובות מהרש"ג ח"ב ב).
 תלמיד חכם | כתב הרמב"ם (פ"ז מהלכות ת"ת ה"ג) אף על פי שיש רשות לחכם לנדות לכבודו אינו שבה לתלמיד חכם להנהיג עצמו בדבר זה, וכו' במה דברים אמורים כשבוזה או חרפהו כסתור אבל תלמיד חכם שבוזה או חרפו אדם בפרהסיא אסור לו למחול על כבודו ואם מחל נענש, שזה בזיון תורה אלא נוקם ונוטר הדבר כנחש עד שיבקש ממנו מחילה ויסלח לו. ע"כ, ומקורו מיומא כג. וע"י רש"י ובמהרש"א מי הנוקם, וכן נפסק בשו"ע י"ד סימן רמז, וביאר בשו"ת הרשב"א ח"א סימן פד, והמותר לא על כבוד עצמו וחוקיו הוא מותר, אלא על כבוד התורה. ויש אומרים דהינו דווקא שחטאו לו במילי דשמיא, וכגון שפגעו בו לאחר שהוכיחם וכו', (ר"טב"א שם ומאירי במגילה, וע' ביערות דבש ח"א דרוש טו והשווהו לנחש משום שנחש אין לו הנאה מהאוכל והכל אצלו טעם עפר, כך הת"ח יתקום בלי נגיעה אישית, אלא לכבוד קונו).

מעשה רב | העיר הגר"י יצחק בלאזר זצ"ל במאמר 'נתיבות אור' על תולדות חייו ומשנתו של רבו הגדול מרן הגר"י סלנטר זצ"ל (נרפס בס"ס אור ישראל): ועוד ביותר היה דרכו בקודש, אם אחד חטא כנגדו, שגמל לו איזה רעה או ציער אותו, היה משתדל תיכף ומיד לחפש מקום, אולי יוכל לעשות לו איזה טובה ולגמול איתו חסד, לשלם לו טובה תחת רעה. והיה אומר שהוא מ"ע מן התורה של הידבק במידותיו וכמו שאמרו חז"ל בסוטה, (יד.) אחיה ה' אלקיכם תלכו, וכי אפשר כו', אלא להלך אחר מידותיו של הקב"ה, ע"ש. והנה כאשר נתבונן בדרכי מידותיו ית"ש, הנה כשאדם עובר עבירה, גם בזו הרגע שממרה רצון ה' ית"ש, הקב"ה מיטיב עימו ומשפיע לו חיים, כי לולא השפעתו א"א להתקיים אפילו רגע אחת, וכן צריך האדם להתנהג במידה זו לנגד מי שמקניטו ומיצר לו. ואדמו"ר זצוק"ל התנהג במידה זו למעשה, ילמדו ישי"רים דרכו. עכ"ד. ומסופר על הצדיק רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זצ"ל שצוה את בניו לתפלל בעד שונאכם שיהיה להם רק טוב, כסבורים אתם שאין זו עבודת ה', עבודה זו גדולה מתפילה (אוצר פתגמים ושיחות).

מלח של סגולת העומר | מנוחה על חשבון שעות בהריון האם מותר?

שאלה: מה עושים לאחר העומר עם המלח של סגולת המלח בספירת העומר.

תשובה: שומרים אותו עד השנה הבאה לסגולה לשמירה ולאחר מכן מותר לזורקו לאשפה בדרך כבוד וראוי להניחו בגניזה.

ביאורים: כתב בספר אוסרי לגפן (שינפלד) ח"י עמ' שיד' ששאל את המקובל החלבן רבי חיים הכהן זצ"ל אם אפשר בספירת העומר להחזיק המלח של שנה שעברה והשיבו שהסגולה לאותה שנה ואם לוקח את המלח של שנה שעברה וסופר שוב את העומר בלי ברכה עדיף לצורך סגולה זו.

ונראה שמי שסיים עם סגולה זו גם לאחר שנה עדיף שיורקנה לגניזה אבל אין בעיה לזרוקה לאשפה בדרך כבוד דלא גרע מחוטי ציצית שנקרעו מעיקר הדין.

שאלה: האם מותר לאשה בהריון לצאת מהעבודה למנוחה או לסידורים אחרים על חשבון שעות מעקב הריון הניתנים לה על פי החוק.

תשובה: דבר זה אסור ועוון גזל הוא למי שעושה כדבר הזה. ואם היא לא מרגישה טוב כמה ימים שתשתמש בחופשת מחלה שיש לה ולא בשעות מעקב הריון הניתנות לה.

ביאורים: כידוע בחופשת מחלה לעובד על פי החוק היום הראשון שאינו עובד הוא ללא תשלום. והיום השני והשלישי מקבל רק חמישים אחוז משכרו ומכאן ואילך מקבל מאה אחוז. ויש לאדם ימי חופשת מחלה עד שמונה עשרה ימים בשנה ואם אינו משתמש בהם הם מצטברים לו לזכות עד לתשעים ימים לחמש שנים. וכל זה על פי החוק ויש מקומות שיש הסכמים שונים בין המעסיק לעובד ובמקומות אלו כמות ימי החופשה משתנית.

בנוסף יש לדעת שילד חולה או הורה חולה שצריך עזרה מאחד ההורים או מאחד הילדים רשאי העוזר לנצל ימי חופשת מחלה לצורך עזרה זו. כמו כן עומס רגשי ותשישות כגון על פטירת ידיד או קרוב (אפילו שאינו אבל עליו) נחשב למחלה.

ולגבי אשה בהריון על פי החוק מגיע לה ארבעים שעות מעקב הריון לצורך בדיקות למיניהם ולא מורידים לה ממשכורתה מאומה, אבל הם ניתנים בדוקא לצורך זה ולא לצורך שום דבר אחר ולכן אשה בהריון שזקוקה למנוחה נפשית או גופנית רשאית להשתמש בחופשת מחלה שיש לה אבל אסור לה להשתמש בשעות שניתנו לצורך מעקב הריון לצורך זה.

ל"ג בעומר - בהלכה ואגדה עובדות, הנהגות, מעלת היום, הלכות, מאמרים מאת: הרב דוד אטדגי שליט"א

חלק האגדה

רבנותו של רשב"י

רבנותו של רשב"י היו, רבי יהודה בן בבא שהסמיכו להוראה, (כראיתא בגמ' סנהדרין ד.) וכן רבי עקיבא שאחר שנפטרו לרבי עקיבא עשרים וארבעה אלף תלמידים שמתו מפסח עד פרוס עצרת, ירד לדרום ולימד תורה לחמשת תלמידיו, שהם רשב"י, רבי מאיר בעל הנס, רבי יהודה בן אלעאי, רבי יוסי, ורבי אלעזר בן שמוע. (בימות דף סב.)

ספריו ותורתו

דברי תורתו של רשב"י זיע"א מוזכרים במקומות רבים, במשנה ובתלמוד בבלי למעלה מאלף פעמים ובכללות שמו הוזכר למעלה מאלפיים פעם, (ליקט אותם בספר מידות הרשב"י ע"ש) בנוסף, חיבר רשב"י כמה ספרים, "ספרי" שהוא מדרש הלכה על ספר במדבר וספר דברים (כמבואר בגמ' סנהדרין פו. סתם ספרי רשב"י). וכן את ה"מכילתא" מדרש הלכה על ספר שמות.

וכן את "הזוהר הקדוש" שחיברו יחד עם החבראי קדישא, לאחר שהות של שלוש עשרה שנה במערה, ורק חלקו נמצא בידנו לאחר שמצאו חלקים ממנו בסוף תקופת הראשונים, בנוסף חיבר את מאמרי ה"רעיא מהימנא" על שם משה רבינו - רועה נאמן והלא המה מפורזים בספר הזוהר. וכן את "ספרא דצניעותא" חמשה פרקים כנגד חמשה חומשי תורה, ומפורזים גם הם בספר הזוהר. וכן את "תיקוני הזוהר" שהוא מדרשים על בראשית. וכן את ה"אירא רבא" בתורת הנסתר.

הוחבא בתוך מערה מפני הגזירה

מעלותיו הרבות של רשב"י הגיעו לו דווקא מתוך יסוריו, וכמו שמסופר בגמרא (שבת לג), שפעם אחת היו יושבים רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון והיה יהודה בן גרים (שהיו אביו ואמו גרים), יושב לפניו פתח רבי יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו רומי, שהרי תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות, רבי יוסי שתק, נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר, כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן תקנו, שווקין להושיב בהן פרוצות, תקנו מרחצאות כדי לעדן בהן עצמן, תקנו גשרים כדי ליטול מהן מכס.

הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם למקורביו, ובשמעו למלכות אמרו, יהודה שבעלה יתעלה ויהיה ראש המדברים בכל מקום, יוסי ששתק יגלה לצפורי, שמעון שגינה יהרג, הלכו רבי שמעון ובנו והתחבאו בבית המדרש, כל יום היתה אשתו מביאה להם פת וכד של מים וסעדו, כשגברה הגזרה אמר לבנו נשים דעתן קלה עליהן, שמא יצערנה ותגלה מקומנו. הלכו והתחבאו במערה, נעשה נס ונברא להם עץ חרוכים, ומעין מים והיו מסתפקים מהם, והיו פושטים בגדיהם ויושבים עד צוארם בחול ועסקו בתורה, ורק בזמן התפלה היו מתלבשים ומתעטפים ומתפללים ואחר כך היו חוזרים ופושטים בגדיהם, כדי שלא יכלו. אחר שישבו רבי שמעון ובנו שתיים עשרה שנה במערה בא אליהם הנביא ועמד על פתח המערה ואמר מי יודיע לבן יוחאי שמת הקיסר ובטלה הגזירה,

כשמעו אותו יצאו וראו בני אדם כשהם חורשים וזורעים, אמר רבי שמעון מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, וכל מקום שהיו נותנין עיניהם מיד היה נשרף, יצאה בת קול ואמרה להם להחריב את עולמי יצאתם? חזרו למערכתכם, חזרו למערה עוד שנים

עשר חודש שכך משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חודש, יצאה בת קול ואמרה צאו ממערכתכם, יצאו וישבו על פתח המערה וראו צייד עומד וצד ציפורים ופורס מצודתו, כשמע רבי שמעון בת קול אומרת "דימוס דימוס" - לחיים, היתה הציפור ניצולת, ואילו כשמע בת קול אומרת "ספקולא" לשון של מיתה, היתה נצודת ונלכדת, אמר צפור מבלעדי שמים אינה נצודת נפש אדם לא כל שכך? יצאו מן המערה וראו שדבר הגזירה שקטה, כל מקום שהיה רבי אלעזר מכה, היה רבי שמעון מרפא, אמר לו רשב"י בני די לעולם אני ואתה, עדכ שבת עם חשכה, ראו זקן אחד כשהוא אוהז בידו שתי אגודות של הדסים, ורץ סמוך לביני השמשות, אמרו לו אלו למה לך? אמר להם לכבוד שבת, אמרו לו ולא די לך באחד? אמר להם אחד כנגד זכור, והשני כנגד שמור, אמר לו רבי שמעון לבנו ראה כמה חביבות מצוות על ישראל ונתישבה דעתם.

בנו ונכדו

אודות בנו רבי אלעזר שהתחבא עם רשב"י במערה כמו שהבאנו לעיל, מסופר בגמרא (בבא מציעא פד) שלאחר שנפטר רבי אלעזר היה טמון עשרים ושתים שנה בעליית הגג שבביתו כפי שצויה לקרוביו בכדי שלא ינהגו בו כבוד דבר פלא היה בגופתו של רבי אלעזר שכשהיתה שיערה נשמטת ממנו היה מופיע דם במקומה להראות שדמו לא קרש שהיה כחי.

עוד דבר נפלא מסופר עליו שכשהיו באים שני אנשים לדין היו עומדים ליד שער ביתו וזה אמר את טענתו וזה אמר את טענתו והיה קול יוצא מהעלייה ואומר איש פלוני אתה חייב איש פלוני אתה זכאי לאחר עשרים ושתים שנה בא רשב"י בחלום ורמז שהוא רוצה את בנו לידו אולם כאשר באו לקבור את רבי אלעזר בערב יום כיפור היה נחש בפתח המערה של רשב"י, וכשהגיעו עם ארונו של רבי אלעזר זו הנחש ופתח להם את הדרן.

עוד מסופר שם שכאשר נפטר נכדו של רשב"י רבי יוסי באו לקבורו במערה אולם המערה לא נפתחה, יצאה בת קול ואמרה לא שרבי אלעזר גדול מרבי יוסי אלא שרבי אלעזר לפי שהיה בצער מערה בחייו הורשה להכנס למערה מה שאין כן רבי יוסי.

רשב"י ניצוץ משה רבינו

כתבו גורי האר"י ז"ל (בספר הגלגולים פרק סד) שרשב"י היה ניצוץ של משה רבינו. והרמ"ע מפאנו בספר גלגולי נשמות (אות קטו), וע"ע בפירוש מאיר עין שם) כתב, "משה רבינו ע"ה, אחיה השילוני, ורבי שמעון בר

יוחאי הכל משורש אחד". וכן כתב בליקוטי הש"ס (ריש מסכת שבת), שמשא רבינו ורשב"י הם בחינה אחת בניצוץ ובשורש שלהם, וכמו שמשא רבינו השיג את שלימותו בכריחתו למדבר עד הגיעו לסנה, כך רשב"י הקדוש השיג שלימותו בכריחתו והגעתו למערה. ובפרושו ל"ס הזוהר (פר' במדבר עמוד טז) כתב, הבנתי ממורי כי רשב"י היה דוגמת משה רבינו ע"ה וכו' והרב אברהם אזולאי כתב בספר חסד לאברהם (מעין ה נהר כה), שרשב"י דוגמת משה, אלא שהוא רק בכחינת נשמה שהיה לו בלוחות שניות.

גם מה שנקרא רשב"י בס' הזוהר 'בוצינא קדישא' היינו ניצוץ קדוש שהיה מתנוצץ ברשב"י אור ניצוץ של משה רבינו, כמו שכתב במקדש מלך על הזוה"ק (דף ז) ובגהות להקדמת ספר הזוהר (סוף דף יד), כתב דע כי רשב"י היה ניצוץ משה רבינו ע"ה, ודרו היה בכחינת דור דעה, ולכן התחיל ספר הזוהר במילת ברי"ש (וכן כתב מהר"י בזהר הרקיע פר' בראשית דף כב ט"ד) שהוא ר"ת רבי שמעון ב"ר יוחאי, ולכן עשה רשב"י ספרא דצניעותא שיש בו ה' פרקים כנגד חמשה חומשי תורה. (עוד בענין זה עיין להר"ח הטוב בספרו "עוד יוסף חי" דרושים פר' האינו דף קמו).

ויצר ה' אלקים עפר מן האדמה - עפר הקבר של רשב"י במירון

כתב בספר הקדוש אמרי נועם הוורויץ (ח"ב עמ' קטו אות י') וז"ל: וידוע מדברי הרמ"ע מפאנו אשר "ויצר ד' אלקים את האדם עפר מן האדמה (בראשית ב ז) רמוז אשר "ויצר" עולה "מירון" ורמוז על עפר קבר של מרון, כי רבי שמעון בר יוחאי הוא ה"אדם" אשר שנאמר בעבורו (שם) "נעשה אדם" גם איתא "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב, ז) הוא רשב"י.

על כן שפיר רמזנו בקרא הנ"ל אשר האדם אשר נשמה באפו רומז על רשב"י שהוא במדרגת משה שנאמר בו שם ויהי האדם לנפש חיה, ס"ת משה, ולזה רמזנו הס"ת של מן האדם אשר נשמה באפו, הוא מרון ותיבת נשמה באמצע. עיי"ש.

זמן לידת רשב"י

עיי' בספר מעשה אבות לגר"י משאש זצ"ל, שהביא מדרש על סיפור לידתו של רשב"י ושם הביא שנוולד ביום חג השבועות, אולם בספר בני יששכר (מאמרי חודש אייר מאמר ג אות ב), כתב שמסתמא נולד רשב"י ביום שנפטר דהיינו בל"ג בעומר שהרי אמרו בגמרא (ר"ה יא), שהקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום אל יום וכן מובא בס' פרי צדיק (ויקרא ל"ג בעומר וסיום הש"ס). וכ"כ בספר שער יששכר, (אייר גל עיני אות ה' עמ' צג).

האם יום ל"ג בעומר הוא יום פטירת רשב"י

יום פטירת רשב"י מסורת היא בידנו שהוא יום ל"ג בעומר, וכמבואר בפשטות מרוב

האחרונים. ועי' הערה.

(כ"כ היערות רבש ח"ב דרוש י"א. וכן מטו משמיהו ההש"ה הק' ראה ספר המנהגים עניני הילולא דרשב"י. וכ"כ הברכ"י אור"ח תצ"ג ס"ק ד'. ובסידור בעל התניא שער ל"ג בעומר. וכ"כ החיי אדם סי' קלא אות י"א, וכ"כ בבני יששכר (מאמרי חודש אייר מא' ג' אות ב'). וכ"כ בשו"ת דברי נחמיה אור"ח סי' לג אות ז'. ובשו"ת מים חיים האור"ח סי' כב אות י"ג, ד"ה אמרתי. ובפרי צדיק (ל"ג בעומר), ובסידור תפילה עפ"י האר"י שער ל"ג בעומר עמ' רית. ובס' סדר דוד מאמר ג' פל"ח. וכן בס' ויקח ועובדיהו ח"ד דרוש צ"ט, ובשיח יצחק אלפיה עמ' קכו, וע"ע להחיד"א בספרו מראית העין ליקוטיו סי' ז' אות ח', וע"ע בק' ל"ג בעומר עמ' יב' שקיבץ כעמיר גורנה, והוכיח שכך הוא האמת, ורדה דברי המעוררים על זה. עיי"ש.

יום ל"ג בעומר - יום המתקת הדינים

בספר הקדוש מאור ושמש השלם (ח"ג רמזי ל"ג בעומר עמ' קעב) כתב, וביום ל"ג לספירה שהוא הוד שבהוד נמשכו כל החמשה חסדים להחמשה גבורות כנ"ל, שיסוד הוא כללות ומלכות הוא כללות דכללות, ונמתקו ביום ל"ג לספירה כל הגבורות בשרשן, לכן אנו עושים יום זה יום טוב, וזאת היה בכוחו של רשב"י להעלות כל הגבורות לשרשן ולהמשיך חסדים מגולים על עם ישראל ע"כ.

בכל שנה ממליץ רשב"י על נשמות כלל ישראל לעלותן דרגה

כתב בספר שיח יצחק לרבינו יצחק אלפיה (עמ' קכז), "טעם לשבח שנהגו בכל תפוצות ישראל לעשות הלולא ושמחה רבה ביום ל"ג בעומר שהוא יום פטירת רי שמעון בר יוחאי זיע"א יותר מכל שאר הצדיקים זיע"א, היה אומר מ"ר א"א זלה"ה, כי מכל הצדיקים לא היה אחד שהבטיח לכללות ישראל להצילם מיום הדין ולפוטרום מן הדין כי אם רשב"י כדאיתא בסוכה דף מה ב' וכו', ומי הוא זה אשר יצדק בטענותיו ביום הדין והנורא ומי יצילנו מדין שמים? אם לא רבי שמעון בר יוחאי זיע"א שהבטיחנו? ולזה אנחנו שמחים וביותר ביום פטירתו, היות וכל נשמה ביום פטירתה דנין אותה ומעלין אותה מדרגה למדרגה, היות עליונה, והואיל ובאיתו יום גם כן הא ממליץ טוב בעד כללות ישראל וממתיק הדינין מעליהן, ע"י הסגוריא שהוא מלמד עליהם לפני מדת הדין. ולזה באותו היום של פטירתו עושים כמה סעודות ושמחות של מצווה, להיותנו מובטחים שבזכותו נהיה פטורין מיום הדין ונצא זכאים".

המקור לעליה לציון רשב"י זיע"א ביום ל"ג בעומר וחשיבותה

בזוה"ק בסוף האדרא זוטא (דף רצו:) כתב, "עולו ואתכנשו להלולא דרבי שמעון". וכן הובא בסדר רבי שבתי שמנהג ללכת בל"ג בעומר על קבר רשב"י ובנו.

וכתב בספר עמק המלך (לרבי נפתלי בכרך חי לפני 450 שנה ולמד את תורת הקבלה מפי תלמידי האר"י ז"ל), וז"ל, להיות ששני פעמים בשנה (להלן הוא מבאר שכונתו סמוך לל"ג בעומר), חוק ולא יעבור הולכים כל חכמי סגולה הבקיאים בחכמת האמת יותר מעשרים חכמים למירון ששם קבור רשב"י, ורבי אליעזר בנו והלל ושמאי ורבי יוחנן הסנדלר ועל כל אחד בנוי כמו מגדל גבוה ד' קומת איש, והתנא הוא קבור מכפניים והמגדל מקיפו לכל צד, ושם פורסים

אוהל אחד מן קברו של רשב"י עד קברו של רבי אליעזר ויושבין לשם בין רבי שמעון לרבי אליעזר עשרה ימים ועשרה לילות רצופים, ועוסקים בספר הזוהר דהיינו חכם אחד מגיד והאחרים מקשיבים לקולו, ויש להם שמש אחד המכין להם מאכלם וארבעה גוים חגורים כלי זיין עומדים בכל לילה מבחוץ כדי לשמור אותם מהגנבים, להיות שהוא רחוק מצפת שני פרסאות ורחוק מכפר מירון כמו תחום שבת. וזה הדבר הם עושים עשרה ימים קודם שבועות ועשרה ימים קודם ראש השנה ע"כ.

וכ"ה בגליוני עטרת זקנים בשו"ע (ס' תצג), כתב שכן מנהג ארץ ישראל. ובספר משנת חסידים (אייר) כתב מי שדר בארץ ישראל מצווה לעלות לקבר רשב"י. וכ"כ בספר קורות העיתים. ובלוח ירושלים, הובא בספר מנהגי א"י פכ"ג אות י"ג, כתב שבל"ג בעומר יעלו אנשים לאלפים מקצות ארץ אסיה ואפריקה. וכ"כ בספר עדות ביהוסף. וכמו שהביא בקו' ל"ג בעומר באורך.

הסכנה הגדולה אם יבטלו חלילה את העליה למירון!!

הנה כיום יש קולות שונים הקוראים לבטל את העליה למירון משום סיבות שונות, וראוי בזה לצטט מספר שבחי האר"י (שחובר בתקופת האר"י ז"ל), שהביא מעשה נורא עם חכמי צפת שרצו לבטל את העליה למירון והאר"י ז"ל הצילם מגזירה קשה, וזה הלשון המובא שם, "שוב יום אחד והם לומדים, אמר הרב [האר"י הקדוש] לחכמים' תדעו שהרבנים [רבני ומקובלי צפת] נתקבצו כמעמד [בבית דין] ורוצים לבטל הלולא דרשב"י לאמור: "שלא ילכו נשים מקושטות למירון, ואם ילכו - [אז רק] בכגדי חול, ולא ילינו שם, זולת זקנות".

ואם ככה יעשו [רבני צפת] ח"ו יבוא מגפה גדולה ויכלה רעים וטובים. השיב הרחי"ו [רבי חיים ויטאל]: 'ולמה מר לא יודיע להם הדבר להציל את ישראל? א"ל הרב: 'אינם מאמינים בי'. אמר הרחי"ו: 'אני אלך ואודיע להם'. א"ל: 'לך'. הלך שם והודיע להם. מהם לא האמינו, ומהם אמרו: 'יבא הרב פה ונראה דבריו'. ושלחו אחריו ובא, ודברו עמו שמה, שוהסיבה שוהם רוצים לעשות כן, לפי שבימים ההם [בל"ג בעומר] יש שמחות וגילות במאכל ומשתה, ואם מידי עבירה יצאנו, מידי הרהור עבירה לא יצאנו. ואין ראוי במקום הקדוש הזה לעשותו. והשיב להם: 'האמת עמכם, ומה נעשה שהרשב"י מרוצה בזה, וכמה שנים שנוהגים כן! וח"ו יפיד עלינו ויבא הנגף בעם. אבל אני אומר לכם דבר, אם תאמינו לי, שבאלו הימים במירון לא יש ערבות, אלא החוטא ימות לבדו'. בשמעם נמנו וגמרו לבטל הסכמה זו ונתבטלה".

יום ל"ג בעומר מסוגל לזרע של קיימא ולרפואה

הרה"ק רבי פנחס מקוריץ כתב בספרו "אמרי פנחס השלם" כתב: "יום זה מסוגל ביותר לעורר בו עניין הרפואה, ומי שצריך לקחת רפואה יתחיל בל"ג בעומר, כי 'בורא רפואות' מכוון כנגד 'הוד', וכיוון שיום ל"ג בעומר הוא ספירות 'הוד שבהוד', הרי הוא מסוגל לבוא ל'תכלית הרפואה'". והרה"צ ה'צמח צדק' היה אומר שמרון ראשי תיבות: "מלך רופא נאמן ורחמן". ומטו משמיה דהרה"ק ממונקאטש זיע"ע שהיה אומר כי 'שמעון בר יוחאי' בגימטריא 'מחיה מתים'.

ובספר שער יששכר מונקאטש (אייר גל עניי אות ה' עמ')

(א"ש) כתב, שרשב"י נולד בל"ג בעומר (עיי' בזה מש"כ לעיל), ולכן הוא עת רצון לבקש על זרע של קיימא, שהוא יומא דקא גרים עיי"ש. ובשם ה'שם שלמה' זיע"ע אומרים, שהרוצה להיפקד בזרעא חיא וקיימא יעתיך על כך בברכת 'רפאינו', כי ענין זה נכלל בכלל רפואה.

~חלק ההלכה~

מתי חל ל"ג בעומר

ל"ג בעומר לעולם יחול בתאריך י"ח אייר, ואינו חל בימים שני, רביעי, ושבת, ותמיד יחול ביום בו חל פורים דפרזים באותה שנה, וסימנך פלג אלהים מלא מים (תהילים סה.י). (כ"ה בשו"ע ריש סי' תכח). וסימן נוסף הוא, פלג"ש פורים ל"ג בעומר שווים. (בשם ספר מטעמים, וחשבתי להוסיף הסבר בהקשר לסימן זה שהובא בפוסקים, מלשון הפסוק "פלג אלהים מלא מים", ע"פ מה שראיתי בפירושו האלשיך הקדוש זיע"ע, עה"פ הג"ל שביאר שלמרות השפע הגדול היורד מן השמים, בכל זאת "פלג אלהים מלא מים", והיינו שלא נחסר מן השפע העליון כלל. וע"ד זה כוחו של הרשב"י זיע"א, שאמר יכול אני לפטור העולם, ויום זה הוא יום שיוור בו שפע גדול כדלהלן).

וכן באותו יום שחל ל"ג בעומר יחול גם יום רביעי של חג הסוכות הבעל"ט שהוא יום האושפזיון של משה רבינו ע"ה, וכידוע נשמתם היתה משורש אחד, כדלהלן.

מנהג הדלקת מדורות

הנה מנהג קדמון הוא שביום הילולת הרשב"י מתקבצים כולם על גג ציון קבורתו במירון ומדליקים שם בשירה ובזמרה אבוקה גדולה ושורפים שם בגדים יקרים וזהב, ומנהג קדוש זה יסודתו בהררי קודש. ויש לכך כמה טעמים. ועל כן פשט המנהג בכל תפוצות ישראל ביום קדוש זה להדליק מדורות להרבות במאורות לכבודו של רשב"י זיע"א. וראה הלכה הבאה.

הדלקות נרות ולימוד האידרא בבית

בספרים הקדושים מובא שיש להדליק נרות בליל ל"ג בעומר קודם תפילת ערבית, או לאחריה. וקודם ההדלקה יאמרו הרינו מדליקים נרות לכבוד התנא רשב"י אור צדיקים ישמח, נר רשעים ידעך. ויהי נועם ה' וכו'. וטוב לומר גם שמדליק נרות גם לאבותינו הקדושים ולאדם הראשון. ולחבריו של רשב"י.

ויש שהדליקו נרות י"ז נרות כמניין טו"ב. ומחלקים את האידרא זוטא בין יושבי הבית או המתפללים. (עיי' בזה, בספר משמרת שלום סי' לח. ובערך השולחן סי' תצג ס"ז. ובספר דברי שלום סי' נח. ועוד).

ועל כן גם מי שלא מגיע השנה לציונו הקדוש של רשב"י. ואינו יכול להדליק מדורה. ידליק נרות (עדיף כמה נרות שתהיה אורה גדולה, ויש נוהגים להדליק י"ז נרות) בביתו במקום בטוח. ובנוסף ישירו לכבודו של רשב"י הקדוש ובפרט את הפיוט הנורא "בר יוחאי", ויקראו מהאדרא זוטא. ולומדים בספר הלולא רבה. ובשבחי רשב"י ומימרות הפזורים בש"ס

ובזוהו "ק מרשב". (עיין בכ"ז למרן החיד"א מורה באצבע סי' רכג. ובספר חמדת ימים ח"ג ימי העומר פ"ב. ולהגר"ח פלאגי בספר מועד לכל חי סי' ז אות ח'. ועוד).

אם מותר להתפלל על יד קבר רשב"י ובשאר קברות הצדיקים

מותר להתפלל בציבור ולקרוא בתורה על יד קבר הרשב"י, ומערת המכפלה, וכן בקבר רחל אימנו, ואין בזה משום לועג לרש. משום שקברם נמצא במערה ואינו סמוך. ובקברות צדיקים פתוחים, וכגון, קברו של האר"י ז"ל והב"י, יש להימנע מלערוך שם תפילה מום לועג לרש, כפרט שמסביב ציונם יש קברות נוספים. ואם הוא קבר של צדיק הנמצא לבדו, וכגון קברו של הבבא סאלי זיע"א, המקילים להתפלל שם יש להם על מה שיסמכו.

(עי' שו"ע אור"ח סי' עא ס"ז, וביו"ד סי' שסז ס"ג, שאסור לערוך תפילה בסמוך למת. ואמנם סיים שם מרן אלא א"כ הוא לכבוד המת, ומכאן סמכו לקרוא תהילים ולבקש מהנפטר שיעמוד בתפילה עבורנו. ואמנם הגאון ממונקאטש בשו"ת מנח"א ח"ג ס' נג כתב להקל עפ"ז אף להתפלל ולקרוא בתורה עי"ש מה שכתב. ובקבר הרשב"י ומערת המכפלה אין חשש כלל ומשום שמקום קבורתם עמוק הרבה. ושו"ר שעמד בזה מור"ד מרן הראש"ל צ"שיל"א בספרו ילקוט"י החדש על ספירת העומר בעמ' תקכו. עי"ש. וע"ע בספר גשר החיים ח"א פכ"ט ס' י"א. ובענין תפילה בקבר רחל אמנו עיין בזה במנח"א הנ"ל, שהקל מטעם שישל שאין לועג לרש באשה עי"ש).

אמירת תחנון ביום ל"ג בעומר

ביום ל"ג לעומר: אין אומרים בו וידויו ותחנונים, וכן בתפילת המנחה קודם ל"ג בעומר אין אומרים תחנון, ואם חל ל"ג בעומר במוצאי השבת אין אומרים צדקתך בתפילת המנחה של שבת. (הרמ"א סי' קלא ס"ו, וסב"י תצג, כתב שאין אומרים תחנון ביום ל"ג בעומר. ובמנחה שלפניו פליגי בזה האחרונים, דדעת העולות תמיד סי' תצג ס"ד, שאין אומרים בה תחנון. וכן דעת העולות תמיד סי' תצג קלא ס"ק כג, והפמ"ג סי' תצב, וכ"כ בסידור היעב"ץ. ואמנם הרב חק יעקב תצ"ג סק"ז כתב לדייק מדברי המהרי"ל שיש לומר תחנון במנחה שלפניו, וכן כתב ערוה"ש סי' קלא ס"ב, ועי' כה"ח תצג ס"ק כח. וראיתי בספר נוהג כצאן יוסף להרב יוסף יוזפא סגל (בהלכות לג בעומר עמ' רלג וע"ע עמ' קצב), שכ"כ לגבי ט"ו בשבט, כתב שאומרים תחנון במנחה שלפניו וגם במנחה של יום ל"ג בעומר, שמה יחשבו שהוא כבר לילה ויבואו לספור את העומר כבר ממנחה, עי"ש. והם דברי חידוש).

בליל ל"ד לעומר: אין אומרים תחנון בקריאת שמע שעל המיטה, ולאחר ד' שעות מתחילת הלילה יש אומרים שיש לומר תחנון, ולהלכה אין לומר תחנון עד חצות הלילה. (עיין להגאון ר"ח פלאגי בספרו מועד לכל חי סימן ז ס"י, דאחר ד' שעות יש לומר תחנון. ואמנם בכף החיים סופר סי' תצג ס"ק לא, העלה שעד חצות אינו אומר תחנון כדין מוצאי שבת וי"ט).

אמר היום ל"ג לעומר אם חוזר לספור בברכה

אם אמר לחבירו היום ל"ג לעומר ואין אומרים תחנון וכד', לא יצא ידי חובת ספירת העומר ויכול לשוב ולספור בברכה.

(כן העלה בשו"ת מהר"ש הלוי חאו"ח סי' ה. ועיי' בהגהות כנה"ג על הבי"ט ס"ק ג, שחלק על עיקר דבריו שיוצא יד"ח בספירת ראשי תיבות, ומ"מ בני"ד הסכים שאף שאמר היום ל"ג לעומר לא התכוון למנין ספירה וצריך לחזור ולברך. וכ"כ בס' דעת תורה סי"ד, ובספר כרם שלמה האס (סי' תפט ס"א). וכן העלה מור"ד החו"ע יו"ט עמ' רמח. ועי' בספר אור ישראל יאנובסקי סי' תפט בתו"ד שכתב שיש לזוהר בזה לכתחילה שלא יאמר לכתחילה היום ל"ג בעומר, ואם אמר כן יחזור ויספור ללא ברכה. וזה שלא כדברי הכנה"ג ומהר"ש הלוי. וע"ע שערי תשובה אות ו).

למנהג בני אשכנז, האם מותר להסתפר כבר מליל ל"ג בעומר או רק בבוקר

דעת הרמ"א (תצ"ג ס"א) שרק ביום ל"ג בעומר מותר בתספורת, שמקצת היום ככולו. ועיין בדברי המשנ"ב שהביא דעת הא"ר שמוותר מהלילה, ועיין בשו"ע הרב (שם ס"ה) שכבר מהלילה מותר משום שלשיטתם פסקו למות בל"ב בעומר. ועי"ש שתלה דין זה באמירת התחנון.

היתר תספורת ונישואין השנה בל"ג בעומר שחל ביום שישי

השנה (תשפ"א) שחל ל"ג בעומר ביום שישי מותר גם לבני ספרד להסתפר ביום שישי, מפני כבוד השבת. ואם אינו יכול להסתפר ביום שישי, או שהדבר קשה עבורו, רשאי להסתפר כבר בליל שישי (יום חמישי בלילה, ליל ל"ג). וכן לענין נישואין לחתן שלא קיים מצות פריה ורבייה שניתן לערוך נישואין כבר מליל שישי. (שו"ע סי' תצג ס"ב).

חלאקה בל"ג במירון

מנהג קדום מובא בשו"ת הרדב"ז (ח"ב סי' תרח), בשער הכוונות (ענין ספירת העומר דף פ"ו ודף פ"ז, א') וז"ל: הרב רבי יונתן שאגי"ש העיד לי שבשנה הראשונה קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל (האר"י) הוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילח את ראשו כמנהג הידוע ועשה שם יום משתה ושמחה (עיין שערי תשובה תקל"א ז'). וכ"כ בלחם מן השמים (ענין ספירת העומר) שטוב לעשות כן. והטעם שנהגו לעשות חלאקה במירון, על פי הגמרא בשבת (קל"ה ב') "תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר חס ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר (דברים ל"א, כ"א) "כי לא תשכח מפי זרעו", א"כ הבטיח לנו רשב"י שלא תהא התורה נשכחת מפי זרעינו וזרע זרעינו. לכן כשמכניסים אותו למצוות ולתלמוד תורה ואומרים על קברו של רשב"י הבטחת שלא שתכח תורה הבאנו את בנינו המיועד להיכנס לתורה ואנו מבקשים שזכות הצדיק תגן עליו שלא תשתכח תורה. וע"ע בספר

ליקוטי מוהר"ן בהקדמה מש"כ בזה. וע"ע מש"כ מור"ד בילקוט יוסף (שם עמ' תקמה) באורך וטו"ט.

נטילת ידיים ביציאה מציונו של צדיק

הנכנס לקברות צדיקים ואין הקבר בתוך בית הקברות אלא בודד, וכדוגמת קבר הרשב"י, וקבר רבי מאיר בעה"נ, אינו צריך ליטול ידיו ביציאתו משם, משום שאין לחוש לרוח רעה בקברות צדיקים. (כ"כ אשכנזא דרבי אות סב, ובחיי משה עמ' כד, והביאם מור"ד בילקוט"י שם עמ' תקכו. וע"ע נטעי גבריאל ח"ב עמוד תרצ"ב בהערה).

~חלק המאמרים~

רשב"י הקדוש מרעיש ממלכות-מאמר חיזוק ליומא דהלולא

ניצבים אנו קרוב וסמוך ליום ההילולא של אור העולם התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, זיע"א שעמד והתעלה והגיע לדרגות שאין בן אנוש יכול להבינם ולהכילם, הוא היה מגדולי רבותינו התנאים ומהמפורסמים שבהם. וחי בדור השני שלאחר חורבן בית המקדש, וסבל כיתר בני דורו מגזרותיהם ומרדיפותיהם של נציגי המשטר הרומאי בארץ ישראל. רבו המוכהק של רשב"י היה רבי עקיבא, וממנו ינק את עיקרי חכמתו.

רבי שמעון היה אחד משבעת התלמידים להם העביר רבי עקיבא את מסורת התורה, לאחר שעשרים וארבעה אלף תלמידיו מתו במגפה בפרק זמן קצר שבין פסח לעצרת, והיה העולם שמש שנשתכחה תורה. באותם ימי שמד ופורענות, כשסכנת מוות איימה על כל בן תורה, שם רבי שמעון נפשו בכפו ונכנס לבית האסורים, בבקשו מרבי עקיבא שילמדו תורה.

והיות שחס על חיי תלמידו הצעיר, רבי שמעון, סרב ללמדו תורה. אמר לו רבי שמעון: "אם אין אתה מלמדני תורה, הריני מגלה זאת לאבי יוחאי והוא ימסור אותך למלכות". אמר לו רבי עקיבא: "בני, יותר ממה שהעגל רוצה לינוק, פרה רוצה להניק. עז רצוני וחפצי להעביר אליך את לימוד התורה, אלא שהדבר כרוך בסכנת נפשות". השיבו רבי שמעון: "הלוא אתה כבר נתפסת בידי הרומאים, וחשש הסכנה הינו לגבי בלבד, ואני מגלה דעתי שהנני מוכן למסור נפשי כדי ללמוד עוד תורה ממך. וכך מסר את שעתה והתעלה למדרגות גבוהות ביותר.

הערכת חכמי דורו של רשב"י אליו
חכמי אותו הדור רחשו כבוד והערכה לרבי שמעון בר יוחאי, וכך התבטאו אודותיו: רבי יוסי קרא על רבי שמעון המקרא הזה: "שפתים ישק משיב דברים נוכחים.

עומק המילים בו. ולכן יש לאומרו בשמחה וברעדה. בבחינת גיגילו ברעדה.

הפיוט "ואמרתם כה לחי"

פיוט קדוש זה התחבר ע"י מרן הבן איש חי זיע"א על פי סדר א' ב', וחברו כשעלה לארץ ישראל בשנת תרכ"ט כאשר השתטח על ציון קודשו של רשב"י זיע"א.

זכותו של רשב"י הקדוש זיע"א,

תגן בעדינו ובעד כל בני ביתנו ועמו בית ישראל. אמן

"תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו"

שיעור מרתק במיוחד על ל"ג בעומר בהלכה ובאגדה,

מאת הרב דוד אטדגי שליט"א,

יתקיים ביום רביעי ט"ז אייר בשעה 20:00

בבית הכנסת כורש (שכונת קטמון רח' יוסי בן יעזר 36).

הציבור היקר מוזמן לכבודה של תורה ולכבודו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א.

כיבוד קל | עזרת נשים פתוחה

השיעור לע"נ: אליהו יונה בן סבריה ז"ל.

רבי אלעזר ורבי אבא והוציאו את מיטתו. החלה המיטה פורחת באויר, ואש מלהטת לפניה. והכל שמעו בת קול האומרת: 'עלו ובואו והתאספו להילולא דרבי שמעון, יבוא שלום ינוחו על משכבותם'."

"כאשר נכנס למערה, שמעו קול במערה: 'זה האיש מרעיש הארץ, מרגיז ממלכות. כמה גזרות הומתקו ביום זה בגללך! אתה הוא רבי שמעון בר יוחאי, שבוראו מתפאר בו בכל יום! אשרי חלקך, כמה עולמות עליונים נשמרו בשבילך. עליך נאמר: 'אתה לך לקץ ותנוח, ותעמוד לגורלך לקץ הימין!' עד כאן התיאור המצמרר מתוך האדרא על אותו יום נורא ונשגב!

רשב"י הגיע למעלתו אחר תקופה ארוכה רשב"י הקדוש לא בחינם הגיע לדרגות גבוהות אלו, אם לא מסירות נפשו כבר בקטנותו ללימוד התורה, הוא התקדם צעד אחר צעד עד שהגיע למה שהגיע. לא ברגע אחד. וכמו שכתב בספר חסידים סי' תרי"א וזה לשונו,

"וכן ר' שמעון בן יוחאי שרצה לפטור את העולם מן הדין מפני שכך אמר ראיתי בני עליה והם מועטים אם שנים הם אני ובני הם, ואמר כך אני עשיתי זכיות הרבה וקבלתי צער וענוים הרבה במערה ולא בשביל עונותי הרי ענויים שלא כדין קבלתי ואותם הייתי שוקל כנגד עינוי שראוי לבא לרשעים על עונותיהם ובוזה הייתי פוטרם מן הדין מיום הדין'."

ומבואר שדווקא מתוך צערו נתגדל והגיע למעלה "שיכול אני לפטור העולם", וזו ההבטחה של רבותינו ז"ל (יומא לח:): "הבא ליטהר מסייעין אותו", על כל אדם מוטל לשאוף ולנסות לעשות ככל יכולתו, להוסיף רוחניות ולימוד התורה לשגרת היום, משום שרק ע"י שאיפות ויעדים אדם יכול לנצל ולו במקצת את הכוחות הגדולים הטמונים בו. "תורה שלמדתי באף", מתוך הקושי דווקא היא שתעמוד לנו.

יה"ר שתורתו של רשב"י תהא מגן בעדינו, ותאיר את עינינו, ונזכה בקרוב להנות מזיו קודשו בתחיית המתים, ובבניין בית תפארתנו. אמן!

הפיוט הקדוש והנורא "בר יוחאי"

מקור המילים והמנגינה: הפיוט "בר יוחאי נתחבר ע"י המקובל האלוקי רבי שמעון לביא זיע"א שחי בתקופת האר"י הקדוש לפני למעלה מחמש מאות שנה, ופיוט זה התפשט בכל תפוצות ישראל במהרה בניגון המפורסם שנתחבר ע"י המחבר בעצמו.

עד שהגיע לעיר הקדוש צפת ושם תלמידי האר"י הקדוש ומרוב חיבה גדולה לפיוט זה שילבוהו באמירת קבלת שבת. ומאז ועד היום מצאנו סגולות רבות באמירת פיוט קדוש זה, וגדולי עולם אף קבעו להם מנהג לשיר פיוט זה בכל ערב שבת והוא סגולה גדולה לנשמה יתירה ממקום גבוה. כמו כן נהגו לומר בשבת שקודם ל"ג בעומר. (ראה בספר שיר בר יוחאי דף כב ע"ב. ובספר תפוחי זהב עיי"ש).

גודל קדושתו והנוראה של הפיוט "בר יוחאי" בספר יוסף אומץ (סוף אות תקפט, לרבי יוסף האן נירלינגן זצוק"ל חי בתקופת מון הבית יוסף) כתב בזה"ל, השיר שמוזכר בו בר יוחאי אינו אומרו לרוב עומקו בקבלה. ע"כ. ומבואר גודל תוקפו וגבורתו של שיר קדוש זה. וחבורים רבים נתחברו לכאר

דהיינו, ראוי הוא לנשיקה. וכן כשאדם אומר דברים נכוחים, אזי השומעים הסובבים אותו משיקים שפתותיהם זו לזו ושותקים, מחמת שאינם יודעים מה להשיב.

רבי יוחנן בן אלעזר אמר בשם רבי שמעון בן רבי יוסי בן לקוניא: "כדאי הוא רבי שמעון בר יוחאי לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו". רב אדא בר אהבה אמר: "ינוחו לו לרבי שמעון ברכות על ראשו".

אמר רבא: "כל אשה שילדת תבקש רחמים, יהי רצון שיהא בנה כרבי שמעון". אף הוא היה אומר: אם ראית את הבריות שנתיאשו ידיהם מן התורה, עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם. מה הטעם? "הפרו תורתך - עת לעשות ליי".

סיפור יומו האחרון המרגש של רשב"י הקדוש

ובאדרא זוטא מובא הסיפור על יומו האחרון עלי אדמות, של רשב"י, שבו הותר לרבי שמעון בר יוחאי לגלות סתרי תורה רבים. הוא ניצל יום זה עד תום ומסר דברים אלו באזני גדולי תלמידיו,

ואתו היום דרש רשב"י ללא הפסקה, ולא ניתן היה להסתכל אף במקומו מחמת הוהרה, ובודאי שלא ניתן היה להסתכל בו. אמר: "כל ימי ביקשתי לגלות רז זה, ולא עלה בירי, אלא עתה שניתנה לי רשות. הריני גוזר שלא יחשיך יום זה ככל הימים, שהרי יום זה כולו ברשותי הוא, והריני מתחיל לגלות בו נסתרות". ואמנם כך היה.

ישב רבי שמעון ודרש. ישב רבי אבא לפניו וכתב, ובנו רבי אלעזר חזר על הדברים, כל התלמידים שמעו והתפעמו. האש ליהטה סביבם, והשמש לא שקעה. הוא גילה סתרי תורה מכיבשונה של תורת הרוז, עד שהגיע לפסוק: "כי שם ציוה ה' את הברכה חיים עד העולם".

"אמר רבי אבא: לא סיים רבינו הקדוש לומר: 'חיים', עד שנחלשו דבריו. אני שכתבתי, ביקשתי לכתוב עוד, ולא שמעתי, ולא נשאתי ראשי, כי הזוהר היה רב, ולא היה ביכולתי להסתכל. כאשר שמעתי בת קול הקוראת ואומרת: 'אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך', הודעזעתי. שמעתי קול אחר: 'חיים שאל ממך, נתת לו, אורך ימים עולם ועד'. כל אותו היום לא פסקה האש מהבית, ולא היה מי שיתקרב אליו, כי סובבהו האור והאש".

"כל אותו היום נפלנו לארץ ובכינו. לאחר שפסקה האש, ראינו לרבנו הקדוש, קודש הקודשים, שהסתלק מן העולם - עטוי בלבושו, שוכב על ימינו, ופניו מחייכות. קם רבי אלעזר בנו, נטל ידיו ונשק להן. ביקשו החברים לבכות ולא יכלו לדבר. קם רבי חייא על רגליו ואמר: 'עד עתה רבנו הקדוש פעל בשבילנו, עתה הזמן לפעול בשבילו'. קמו

המרכז להפצת תורה

בראשות הרב דוד אטדגי שליט"א

בס"ד

"כולל ערב' הלכה' לבעלי בתים"

בס"ד ברננה וגילה של תורה, שמחים אנו לבשר לציבור שוחרי התורה, לאחר חודשים של לימוד וסיים כמה נושאים בהלכות שבת והמועדים, במסגרת התכנית 'והגית' – לימוד ההלכה מהמקורות ועד ההלכה למעשה, מתוך חוברות ועודיות למשתתפים, על תחילת לימוד ההלכות ביטול בשבת, הלימוד בחברות עם אברכים ת"ח באווירה מיוחדת, בשילוב אקטואליה מעשית.

התכנית 'והגית' בהכוונתו וברכתו של מרן הראשון לציון והרב הראשי לישראל הגאון הגדול רבי יצחק יוסף שליט"א, ובהכוונת ראש הכולל הרב דוד אטדגי שליט"א.

הלימוד מתקיים ב"ה באווירה מיוחדת ובקבוצה מגובשת עם כיבוד במהלך הלימוד.

אם גם אתה חלמת להיות בקי בהלכות שבת ובנושאים האקטואליים ביותר, הצטרף גם אתה לנבחרת המיוחדת של עמלי תורה מידי יום במסגרת קבועה שתיתן לך תחושת סיפוק וידע הלכתי רב ומקיף, ותזכה לקבל תעודה התומה מגדולי ישראל תוך מספר חודשים!

הלימוד מתקיים מידי ערב בשעה 20:00 בבית הכנסת כורש (שכונת קטמון – רח' יוסי בן יועזר 36 ירושלים).

להצטרפות לתכנית 'והגית' ברחבי הארץ (מועד למגדי שיעור, ולמארגני שיעורים),

ניתן להתקשר לפל': 054-859-4340

האם יש חיוב לגדל פאות אחרי האוזן?

בס"ד, ח' ניסן תשפ"א, 2-951/פ"א

לכבוד היקר והנעלה, מזכה הרבים, שמו מפארים כה"ר בן ציון שמואל שלוש שליט"א

אודות מה שאשתו חפצה מאוד שיגדל פאות מסולסלות, ולו אין זה נח, ושואל כיצד יעשה.

הנה מעיקר הדין אין חיוב בגידול פאות הראש, וכמו שהארכנו בזה בס"ד בילקוט יוסף הלכות כבוד אב ואם (פ"ט סעיף לג ובהערה), ובספר דיני חינוך קטן (עמ' רפא), שמנהג זה אינו אלא ממדת חסידות. ושם הבאנו דברי הזוהר הקדוש (באדרא פר' נשא דף קלא) דמעיקר הדין סגי שיהיה אורכן בשיעור שיכוף ראשו לעיקרן. וע"ש בארוכה ומשם בארה.

ואף שהגאון רבינו יוסף חיים זיע"א האריך בזה בכמה מקומות, וכעין מש"כ בספרו בן איש חיל (ח"א סוף דרוש א לזכור) וז"ל: ולכן ניתנו הפאות בפנים למעלה מן הזקן, כדי שיעידו על זה האדם שהוא יהודי וכו'. ע"כ. ושם (דרוש ג לפרשת זכור) הביא מעשה נפלא בזה וסיים בזה"ל: על כן כמה וכמה צריכין אתם להזהר בשני עדים נאמנים אלו העומדים אחד מימין ואחד משמאל המעטרים אתכם בעטרה של היהדות. ואין אני מעמיס עליכם לעשות לכם פאות עבים וארוכים כמנהג אחינו האשכנזים הי"ו, ורק אבקש שיהיה בהם שיעור הניכר לעיני הכל, ולא יהיו כעשבים קטנים העומדים על פתח הקרקע אשר רק רישומן ניכר, דאלו פסולין הם לעדות כדין קטן שפסול להעיד, כי רק הגדולים נאמנים להעיד בגודלן. וכבר דיברתי על זה פעמים רבות, ואשרי המדבר על אוזן שומעת, ואשריהם ישראל שמעו ונזהרו ותבא עליהם ברכה. עכת"ד.

והנה, זכינו לראות את גדולי הדור הקודם שהיו תלמידים מובהקים של רבינו יוסף חיים זצוק"ל, וכולם היו ללא פאות, ובראשם זקן המקובלים חכם אפרים הכהן זצוק"ל אביו של יבלחט"א ראש הישיבה הגאון חכם שלום כהן שליט"א. וכן שאר בשרו של הבא"ח, ראש הישיבה חכם יהודה יהושע צדקה זצ"ל, והגאון המקובל הרב כף החיים זצוק"ל ועוד כהנה וכהנה של גדולי וחכמי בכל שהיו דבוקים בתורת הבא"ח, ועכ"ז לא נהגו בדבר זה כדבריו. זכינו להכיר את מוהר"ר עזרא עטייה, את חכם אברהם ענתבי, חכם יעקב עדס, חכם עובדיה הדאיה, הרב ארי חיימוף, חכם בן ציון, מרן, זצ"ל, כל אלה זכינו לראותם ולאף אחד מהם לא היו פאות, עכ"פ לא פאות מסולסלות. ויש לקיים ויגבה לבו בדרכי ה'. אא"כ יש בעיה של שלום בית, והאשה מטרתה לשמור על בעלה להתרחק מחברים רעים, ובוזה יש לשקול ענין שלום בית

אולם, אדם שנוולד למשפחה חסידית שכולם מגדלים שם את פאותיהם, ראוי וחשוב שימשיך להחזיק מנהג אבותיו ויגדל פאות, כי זהו מנהגם לגדל פאות ולא יהיה שונה מהם. כמו כן, בחור תימני שהוריו וכל בני משפחתו מגדלים פאותיהם, ראוי ונכון שימשיך לאמץ מנהג חשוב זה, אלא שפעמים רבות, אותם בחורים לומדים בישיבות ספרדיים או ליטאיים וחבריהם לועגים להם, והם מרגישים מוזרים, ולכן יתייעצו עם רבותיהם כדת מה לעשות.

ואשר על כן, חכם עיניו בראשו, לחנך את בניו משחר נעוריהם כמנהג אבותינו ורבותינו ולא ידריכם בדרך שתוכל להסב להם צער כזה או אחר לאחר שיגדלו. אלא אם כן שולח אותם ללמוד בישיבות של חסידים, ששם בוודאי ראוי שילך כמותם ולא יהיה משונה מהם.

בברכת התורה,

יצחק יוסף
הראשון לציון והרב הראשי לישראל

לסבלת העלון במייל/לחגובות: alonlekachtov@gmail.com

העלון י"ל בחסות:

הפוס הבינה HABIRA PRESS 02-6790497
חברות > פרספקטיוס > ז'אנרים > הכאחות > פנקסים > בולטים > ביקור
ניידת > מעשיות > ארבעות > משפחות > דולאפים > קאסות

עיר וקדיש מזו שמיא נחית

תשבת מפי זרעו

ל"ג בעומר

בהלכה ובאגדה,

מאמרים, עובדות, סיפורים, הנהגות, והלכות, מרתק במיוחד!